

Výzva vedcov proti odstraňovaniu dreva z Národných prírodných rezervácií Tichá a Kôprová dolina.

22. 4. 2007 (Deň Zeme)

K zmenám zaužívaného a vo svete prekonaného lesníckeho prístupu k ochrane smrekových porastov dochádza u nás len veľmi pozvoľna, a to aj v najcennejších jadrových zónach národných parkov a v národných prírodných rezerváciách (NPR)! Deje sa tak navzdory početným dobrým príkladom z národných parkov susedných štátov a napriek výsledkom výskumu (českých i slovenských odborníkov), ktoré dokazujú potrebu zmeny spomínaného prístupu v záujme ochrany ohrozených ekosystémov.

V Tatranskom národnom parku sa po veternej smršti v novembri 2004 vyťažilo cca 95 % plochy kalamitou poškodených porastov a na samovoľný vývoj sa ponechali prevažne smrekové porasty len v NPR Tichá a NPR Kôprová dolina. Tomuto rozhodnutiu predchádzali zložité rokovania, pri ktorých sa dokumentovali riziká poškodenia týchto ekosystémov ťažbou vyvrátených a polámaných stromov, ako aj potreba a význam ponechania porastov samovoľnému vývoju a nevyhnutnosť zachovania prírodného režimu ekosystému týchto dvoch dolín v srdci TANAPu, ako nevyhnutnej podmienky pre medzinárodnú akceptáciu nášho najstaršieho a najvýznamnejšieho národného parku.

Rozhodnutie o ponechaní oblasti Tichej a Kôprovej doliny ako celku - teda od ústia až po záver dolín - samovoľnému vývoju vtedy a opakovane odborníci na ochranu prírody, manažment národných parkov a ďalší vnímali ako jediné správne riešenie. O to viac nás prekvapilo znovuotvorenie tohto problému v uplynulých mesiacoch, a najmä samotný spôsob hľadania riešenia či jeho konkrétna realizácia. Sme prekvapení a rozhorčení z toho, že rezort životného prostredia nehľadá inú možnosť riešenia aktuálnej situácie, nezaujíma sa o názory Svetovej únie ochrany prírody - IUCN a veľkej časti odbornej i laickej verejnosti, podporuje ťažbu kalamitného dreva, súhlasí dokonca s použitím ťažkých mechanizmov, a to bez akéhokoľvek ohľadu na výskyt chránených druhov rastlín a živočíchov, citlivosť prírodných ekosystémov a potrebu zachovať bezzásahový režim v jadrovej časti národného parku. Zarážajúce je aj to, že odstraňovanie dreva z týchto dvoch dolín sa začalo vykonávať na začiatku vegetačného obdobia, čo ovplyvní mnohé chránené druhy živočíchov, ktoré v tomto na Slovensku vzácnom biotope žijú.

Ako vedeckí pracovníci sme zvyknutí viesť odborné diskusie a hľadať riešenia rôznych zložitých problémov, pri ktorých rozhoduje váha argumentov, podložených výsledkami výskumu. Z doterajšieho priebehu direktívneho monológu, ktorý vyústil do súčasných aktívnych zásahov v Tichej a Kôprovej doline, však máme jednoznačný dojem, že názory slovenských odborníkov, odlišné od konzervatívnych lesníckych postojov, sa vôbec neberú do úvahy.

To všetko nás viedlo k formulovaniu tejto výzvy. Chceme sa zároveň poďakovať za podporu kolegom z Českej republiky, vyjadriť podporu stanoviskám kompetentných medzinárodných organizácií (napr. IUCN, WWF), názorom nezávislých odborníkov (pozri napr. štúdiá: *Smerom k trvalo udržateľnému tatranskému regiónu – www.rec.sk*), ale aj ochranárskym organizáciám, ktorých argumenty proti nežiaducim, prírodu ohrozujúcim zásahom v NPR Tichá a Kôprová dolina sa nezohľadnili ako relevantné podklady pri rozhodovaní.

Na záver si dovoľujeme stručne uviesť základné princípy prístupu k lesným ekosystémom, odvodené zo súčasného stavu poznania ich samovoľného vývoja, ktorých uplatňovanie by malo byť aspoň v jadrových zónach národných parkov a v národných prírodných rezerváciách úplne samozrejmé:

1. Vichrica je bez ohľadu na jej rozsah prirodzeným klimatickým činiteľom, ktorý má nezastupiteľné miesto vo vývoji prirodzených lesných ekosystémov.

2. Na miestach ponechaných po plošnom rozpade lesa bez zásahu človeka nedochádza k prerušeniu kontinuity vývoja lesa. Odumreté rozkladajúce sa drevo má zároveň kľúčový význam pre zachovanie, či dokonca zvýšenie žiaducej biologickej rôznorodosti ekosystémov.
3. Ponechanie drevnej hmoty v ekosystéme lesa narušeného víchricou môže čiastočne napomôcť namnoženiu lykožrúta smrekového. Aj to je však neoddeliteľná a prirodzená súčasť dynamiky horského prevažne smrekového lesa. Všade tam, kde je prioritným cieľom ochrany prírody zachovanie prirodzeného a nerušeného vývoja ekosystémov, by mala byť ťažba dreva ako ochrana lesa pred lykožrútom smrekovým vylúčená, ako opatrenie, ktoré je v evidentnom rozpore s uvedeným cieľom.
4. Prípadné ekonomické ujmy neštátnym vlastníkom lesa, ktoré im môžu vzniknúť z titulu ochrany prírody, má v zmysle zákona kompenzovať štát.

Záverom upozorňujeme na to, že štátne orgány zvolili v prípade NPR Tichá a Kôprová dolina veľmi neštandardný postup, ktorý odporuje moderným prístupom k ochrane prírody, ale aj medzinárodným štandardom v tejto oblasti, ktoré sa dlhodobo aplikujú napríklad v susednom Poľsku či v neďalekom Nemecku. Takýto postup nerešpektuje ani medzinárodné záväzky Slovenska vo vzťahu k Európskej únii a vystavuje Slovenskú republiku možným sankciám morálneho, politického ako aj ekonomického charakteru.

Vyzývame preto kompetentných, aby svoje aktivity v tejto oblasti čo najskôr prehodnotili.

1. Mgr. Slavomír Adamčík, PhD.,	mykológ	Botanický ústav SAV, Bratislava
2. RNDr. Peter Bačkor	zoológ	Fakulta prírodných vied, UMB Banská Bystrica
3. RNDr. Michal Baláž	zoológ	Pedagogická fakulta KU Ružomberok
4. Ing. Peter Baláž	ekológ lesných drevín	
5. Mgr. Eugénia Holotová-Barnett	botanik,
vedecký asistent.	Royal Botanic Gardens, U. K.
6. Mgr. Martin Bánovský	geoekológ	Prírodovedecká fakulta UK
7. Mgr. Pavel Beracko	ekológ	Prírodovedecká fakulta UK
8. RNDr. Boris Beláček, PhD.	geológ	Lesnícka fakulta TU vo Zvolene
9. RNDr. Dana Bernátová, CSc.	botanik	Botanická záhrada UK, Blatnica
10. PhDr. Gabriel Bianchi, CSc.	psychológ	Kabinet výskumu sociálnej a biologickej komunikácie SAV
11. Ing. Miroslav Blaženec, PhD.	ekológ	Ústav ekológie lesa SAV Zvolen
12. RNDr. Mirko Bohuš, PhD.	ekozozológ	Prírodovedecká fakulta UK, Bratislava
13. Ing. Katarína Bučinová	ekológ	Ústav ekológie lesa SAV Zvolen

14. Ing. Martin Ceľuch	chiropterológ	Skupina pre ochranu netopierov SON
15. Mgr. Maria Čudejková	biológ	KBB, Palackého Univerzita, Olomouc
16. RNDr. Alžbeta Darolová, CSc.,	zoológ – ornitológ	Ústav zoológie SAV, Bratislava
17. RNDr. Tomáš Derka, PhD.	ekológ	Prírodovedecká fakulta UK
18. Ing. Martin Dovčiak, PhD.	lesný ekológ	Fakulta lesných zdrojov, University of Washington, Seattle, USA
19. Mgr. Petra Ďurišová	environmentalista	CEEV Živica
20. PaedDr. Klára Ferliková	vedecký prac.	Štátny pedagogický ústav, Bratislava
21. RNDr. Miroslav Fulín, CSc.	odborný prac.	Východoslovenské múzeum, Košice
22. Ing. Karol Fröhlich, DrSc.	riaditeľ	Elektrotechnický ústav SAV
23. Ing. Igor Gallay	ekológ	Fakulta ekológie a environmentalistiky TU Zvolen
24. Ing. Zuzana Gallayová	odborná asistentka	Fakulta ekológie a environmentalistiky TU Zvolen
25. Ing. Michal Gaľovič	doktorand	Inštitút botaniky a krajinnej ekológie, Univerzita Greifswald, Nemecko
26. Doc. Ing. Dušan Gömöry, CSc.	genetik	Lesnícka fakulta TU, Zvolen
27. Mgr. Anna Guttová, PhD.	lichenológ	Botanický ústav SAV Bratislava
28. RNDr. Ján Hanušin, CSc.	geograf a geoeológ	Geografický ústav SAV
29. Mgr. Katarína Hegedúšová, PhD.	geobotanik	Botanický ústav SAV
30. Ing. Richard Hrivnák, PhD.	botanik	Botanický ústav SAV
31. Prof. RNDr. Mikuláš Huba, CSc.	geograf a geoeológ	Geografický ústav SAV
32. Mgr. Eduard Chmelár, PhD.	historik	Filozofická fakulta UKF
33. RNDr. Viera Chrenšcová	krajinná ekologička	Prírodovedecká fakulta UK
34. Doc. Prof. Ing. Koloman Ivanička, PhD.	ekonóm	Stavebná fakulta STU
35. Ing. Rastislav Jakuš, PhD.	lesník	Ústav ekológie lesa SAV Zvolen
36. Mgr. Katarína Janovicová-Mišíková, PhD.	botanička	Katedra botaniky PriF UK
37. RNDr. Ivan Jarolímek, CSc.	botanik	Botanický ústav SAV
38. RNDr. Jana Júdová, PhD.	biochemička	Výskumný ústav vysokohorskej biológie, Žilinská univerzita
39. RNDr. Stanislav Kalúz, CSc.	zoológ	Zoologický ústav, SAV, Bratislava
40. Mgr. Peter Kaňuch, PhD.	ekológ	Ústav ekológie lesa SAV, Zvolen

41. RNDr. Dušan Karaska	zoológ	SOS/BirdLife Slovensko
42. RNDr. Ivona Kautmanová	mykologička	Prírodovedné múzeum SNM, Bratislava
43. Mgr. Tatiana Kluvanková-Oravská, PhD.	prognostička	Prognostický ústav SAV
44. RNDr. Jaroslav Kocian	geograf	ZO SZOPK Dolný Kubín
45. Doc. RNDr. Ľudovít Kocian, CSc.	zoológ	Prírodovedecká fakulta UK
46. Ing. Martin Kolník	vedecký prac.	Fakulta agrobiológie a potravinových zdrojov Slovenská poľnohospodárska univerzita, Nitra
47. Mgr. Martina Koňšová	krajinná ekoloģička	Prírodovedecká fakulta UK
48. Prof. RNDr. Maria Kozová, CSc.	environmentalistka	Prírodovedecká fakulta UK
49. Doc. Ing. Eva Križová, PhD	fytocenológ, ekológ	Lesnícka fakulta TU vo Zvolene
50. Doc. RNDr. Krno Il'ja DrSc.	hydrobiológ	Prírodovedecká fakulta UK
51. Mgr. Viktor Kučera, PhD.	mykológ	Botanický ústav SAV
52. RNDr. Tomáš Kušik	environmentalista	BROZ, Bratislava
53. RNDr. Ján Kliment, CSc.	botanik	Botanická záhrada UK, Blatnica
54. Mgr. Stanislav Komorovský	chemický fyzik	Ústav anorganickej chémie SAV
55. Mgr. Peter Kučera	botanik	Botanická záhrada UK, Blatnica
56. Ing. Vladimír Kunca, PhD.	lesnícky ekológ	Fakulta ekológie a environmentalistiky TU, Zvolen
57. RNDr. Martin Labuda	ekozozológ krajinný ekológ	Národný park Bavorský les
58. Doc. RNDr. Jan Lacika, CSc.	fyzicky geograf	Geografický ústav SAV
59. Ing. Tomáš Lepeška	ekológ	FEEE Technická univerzita, Zvolen
60. Mgr. Juraj Lieskovský	krajinný ekológ	Ústav krajinej ekológie SAV
61. Mgr. Judita Lihová, PhD.	botanička	Botanický ústav SAV, Bratislava
62. Mgr. Katarína Linkešová	ekológ	SOS/BirdLife Slovensko
63. RNDr. Mikuláš J. Lisický CSc.	ekozozológ	Ústav zoológie SAV Bratislava
64. Mgr. Dominik Roman Letz, PhD.	botanik a kňaz	Botanický ústav SAV
65. RNDr. Adriana Machlicová	botanik	Prírodovedecká fakulta UK, Bratislava
66. Mgr. Jana Májeková	botanička	Botanický ústav SAV, Bratislava
67. RNDr. Ľuboš Majeský	botanik	Ústav biologických a ekologickejch vied Prírodovedecká fakulta UPJŠ, Košice

68. Mgr. Peter Manko	ekológ	Fakulta humanitných a prírodných vied Prešovská univerzita
69. Ing. Blanka Maňkiovská, DrSc	botanik	STUŽ, pobočka Zvolen
70. Mgr. Maria Melišková	zoológ	Katedra zoológie, Prif. UK, Bratislava
71. Doc. RNDr. Karol Marhold, CSc.	botanik	Botanický ústav SAV, Bratislava
72. RNDr. Daniela Micháľková	botanička	Botanický ústav SAV, Bratislav
73. Mgr. Zuzana Moravčíková	krajinná ekologička	Prírodovedecká fakulta UK
74. RNDr. Helena O'ahel'ová, CSc.	botanik	Botanický ústav SAV, Bratislava
75. MVDr. Samuel Pačenovský	ornitológ	SOS/BirdLife Slovensko
76. Mgr. Ľubica Papajová Majeská	environmentalista	Prírodovedecká fakulta UK
77. Prof. RNDr. Pavol Plesník, DrSc.	fyzický geograf	Prírodovedecká fakulta UK
78. PhDr. Juraj Podoba, CSc.	etnograf	Ústav etnológie SAV, Bratislava
79. RNDr. Ladislav Roller, CSc.	zoológ	Zoologický ústav, SAV, Bratislava
80. PhDr. Viera Rosová, CSc.	environmentálna psychologička	Kabinet výskumu sociálnej a biologickej komunikácie SAV
81. RNDr. Miroslav Rusko, PhD.	odborný prac.	MTF STU, Trnava
82. Ing. Peter Sabo, CSc.	environmentalista	Univerzita Mateja Bela, B. Bystrica
83. RNDr. Martin Saksa	vedecko-výskumný pracovník	Výskumný ústav pôdoznaectva a ochrany pôdy
84. RNDr. Eduard Stloukal, PhD.	zoológ	Prírodovedecká fakulta UK
85. Ing. Marek Svitok	hydrobiológ	Fakulta ekológie a environmentalistiky TU Zvolen
86. Ing. Stefan Szabó, PhD	environmentalista	OZ SOSNA
87. RNDr. Ján Szöllös, CSc.	geograf	Geografický ústav SAV
88. Mgr. Juraj Šalát	zoológ-ornitológ	Prírodovedecká fakulta UK, Bratislava
89. Mgr. Dušan Šácha	environmentalista	Prírodovedecká fakulta UK, Bratislava
90. RNDr. Jaromír Šíbl, PhD.	ekozozológ	Prírodovedecká fakulta UK, Bratislava
91. RNDr. Ján Šeffler, CSc.	ekológ	DAPHNE Inštitút aplikovanej ekológie
92. Mgr. Ivana Šibíková	botanik	Botanický ústav SAV Bratislava
93. RNDr. Jozef Šibík	botanik vysokohorská vegetácia	Botanický stav SAV Bratislava
94. Mgr. Barbora Šingliarová	botanička	Botanický stav SAV Bratislava

95. Mgr. Iveta Škodová	botanička	Botanický stav SAV Bratislava
96. Doc. RNDr. Jozef Štefek, CSc.	ekológ /malakológ/	ÚEL SAV a FEE TU Zvolen
97. Ing. Zbyšek Šustek, CSc.	zoológ	Ústav zoológie SAV Bratislava
98. Ing. Ján Topercer, CSc.	zoológ - ekológ	Botanická záhrada UK, Blatnica
99. Mgr. Adam Tomašových, PhD.	geológ	Geologický ústav SAV, Bratislava
100. Mgr. Katarína Tuhárska	krajinný ekológ	FPV UKF v Nitre
101. Ing. Karol Ujházy, PhD.	fytocenológ	Lesnícka fakulta TU vo Zvolene
102. Ing. Peter Urban, PhD.	zoológ-ekolog	Fakulta prír. vied UMB Banská Bystrica
103. Ing. Mariana Ujházyová, PhD.	botanička, fytocenologička	Fakulta ekológie a environmentalistiky TU Zvolen
104. RNDr. Eva Uhliarová, CSc.	botanik	FPV UMB Banská Bystrica
105. Mgr. Peter Uhlík, PhD.	asistent	KLK PRIF UK, Bratislava
106. Mgr. Lucia Valentová	botanik	Katedra botaniky PriF UK
107. RNDr. Lubomír Vidlička, CSc.	zoológ	Zoologický ústav, SAV, Bratislava
108. Ing. Michal Wieszik, PhD.	ekológ	Fakulta ekológie a environmentalistiky TU Zvolen
109. RNDr. Dušan Žitňan, CSc.	zoológ	Zoologický ústav, SAV, Bratislava